

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 6180/2021
28.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Марине Милановић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Катарина Ранђеловић адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 1178/2020 од 21.05.2021. године, у седници већа одржаној дана 28.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 1178/2020 од 21.05.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Нишу Гж 1178/2020 од 21.05.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Нишу П 2506/2018 од 15.01.2020. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да на име трошкова поступка исплати туженој износ од 30.300,00 динара у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 2506/2018 од 15.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди ништавост одредбе члана 6. уговора о кредиту број .. од 06.03.2017. године, закљученог између странака. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му, на име стицања без основа, исплати износ од 14.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 06.03.2017. године. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка исплати туженој износ од 52.500,00 динара увећано за порез за додату вредност у року од 8 дана од пријема преписа пресуде.

Пресудом Вишег суда у Нишу Гж 1178/2020 од 21.05.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 2506/2018 од 15.01.2020. године, тако што је: усвојен тужбени захтев и утврђено да је одредба члана 6. уговора о кредиту број .., закљученог дана 06.03.2017. године између тужиоца и тужене, која гласи: „корисник кредита се обавезује да по основу обраде кредитног захтева и

пуштање кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита из члана 1. тог уговора“, апсолутно ништава одредба тог уговора; обавезана тужена да на име стицања без основа исплати тужиоцу износ од 14.000,00 динара са законском затезном каматом од 06.03.2017. године до исплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде; обавезана тужена да на име трошкова парничног поступка плати тужиоцу износ од 66.920,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужене изјављена на основу наведене одредбе (посебна ревизија) је дозвољена ради уједначавања судске праксе, због чега је применом члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена је 06.03.2017. године уручила тужиоцу понуду на прописаном обрасцу у којем су исказани трошкови обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење у износу од 14.000,00 динара, као и висина ефективне каматне стопе од 11,14%. Уговором о кредиту од 06.03.2017. године тужиоцу је одобрен кредит у износу од 700.000,00 динара са роком враћања од 30 месеци. Одредбом члана 6. тог уговора, поред осталог, предвиђена је обавеза тужиоца да на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати туженој једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита. Тужилац је 06.03.2017. године платио туженој износ од 14.000,00 динара на име извршења обавезе из наведене уговорне одредбе. У обрасцима – обавезни елементи уговора о кредиту и плану отплате кредита, исказана је висина ефективне каматне стопе и изражено укупно дуговање тужиоца у номиналном износу од 798.172,80 динара, који чини: главница у износу од 700.000,00 динара, уговорена камата у износу од 83.826,80 динара, трошкови обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење у износу од 14.000,00 динара, издавања менице у износу од 100,00 динара и извештаја кредитног бироа у износу од 246,00 динара.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одлучио да одбије тужбени захтев. По становишту тог суда, оспорена уговорна одредба је правно дозвољена у банкарској пракси и није противна принудним прописима – Закону о облигационим односима, Закону о банкама, Закону о заштити корисника финансијских услуга и Одлуци о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику. Пре закључења уговора тужена је, у складу са чланом 17. и чланом 19. Закона о заштити корисника финансијских услуга, тужиоцу пружила све информације и потребна обавештења о условима који се тичу уговора о кредиту, кроз понуду сачињену на обрасцу прописаном наведеном Одлуком

Народне банке Србије, која је садржала преглед свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, јасно изражених по врсти и висини. Због тога, по налажењу првостепеног суда, таквим уговарањем нису повређена основна начела облигационог права, посебно начела равноправности странака и једнаке вредности узајамних давања, па зато није основан ни тужиочев захтев за реституцију по члану 104. став 1. Закона о облигационим односима, као последици утврђене ништавости оспорене уговорне одредбе.

Другостепени суд је сматрао да је нижестепени суд погрешно применио материјално право. Полазећи од законских и подзаконских одредби цитираних у образложењу другостепене пресуде, тај суд је закључио да тужена у понуди није јасно и недвосмислено навела податке о трошковима обраде кредита, већ је то учинила паушално, што обавезу тужиоца из оспореног члана чини неодређеном и неодредивом, па је зато та одредба ништава у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима и тужена дужна да на основу чланова 210. и 214. тог Закона врати примљени износ од 14.000,00 динара са затезном каматом од дана када је исплату примила. Из тих разлога другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбене захтеве.

По оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије тужене да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Уговор о кредиту уређен је одредбама чланова 1065. – 1068. Закона о облигационим односима. Тим одредбама дат је појам тог уговора, одређена његова форма и садржина, уређена питања отказа даваоца кредита и одустанка од уговора и враћања кредита пре рока, али нису ближе уређена остала права и обавезе уговорних страна, па ни право банке да од корисника наплати трошкове и накнаде настале поводом закључења уговора о кредиту или које настану у току његове реализације.

Ни Законом о банкама („Службени гласник Републике Србије“ број 107/05...14/15) којим је прописано (члан 4. став 1. тачка 2) да банка може обављати и кредитне послове (давање и узимање кредита) није ближе одређена садржина уговора о кредиту и права и обавезе банке и клијента. Тим Законом предвиђено је да се на уговор закључен између банке и клијента примењују Општи услови пословања банке (члан 42), као и да Народна банка Србије може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, нарочито по основу депозитних и кредитних послова (члан 43).

Према члану 9. став 3. Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник Републике Србије“ број 26/11 и 139/14), општи услови пословања обухватају и акте којима се утврђују накнаде и други трошкови које давалац финансијских услуга наплаћује корисницима. Тим Законом, поред осталог, прописана је обавеза банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ни једног тренутка неће довести у заблуду (члан 17. став 1). Понуда се исписује на прописаном обрасцу и, поред осталог, садржи ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви

елементи на основу којих је тај износ обрачунат, као и врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачке 8. и 10).

Изглед и садржину обрасца понуде утврдила је Народна банка Србије Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник Републике Србије“ број 65/11 и 62/18). Утврђени образац понуде у тачки 3 обухвата трошкове кредита, а у тачки 3. тачка 3. врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита.

Из изложеног, по становишту Врховног касационог суда, следи да важећи прописи омогућавају даваоцу и кориснику кредита да у складу са начелом аутономије воље (члан 10. Закона о облигационим односима) уреде питања трошкова обраде кредитног захтева, као и других трошкова и накнада у вези са својим кредитним односом. Зато банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга, и одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита није ништава, под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита. Трошкови обраде кредита и пуштања кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита, или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора, могу бити одређени процентуално и исказују се кроз ефективну каматну стопу.

У конкретном случају, у понуди тужене банке исказани су трошкови обраде кредитног захтева у номиналном износу од 14.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе којом је тужилац обавезан да туженој плати једнократну накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење у висини од 2% од износа реализованог кредита (700.000,00 динара). Тужилац је пријемом ове понуде у предговорној фази обавештен о врсти и висини накнада које падају на његов терет, на начин који задовољава услов одређености уговорне обавезе у смислу члана 50. Закона о облигационим односима. Одредбом члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга и означеном одлуком Народне банке Србије није предвиђено да банка мора кориснику кредита предочити структуру или спецификацију трошкова, како би се сматрало да је клијент – тужилац са њима упознат на јасан и недвосмислен начин.

Из обавезних елемената уговора о кредиту и плана отплате кредита утврђено је да је износ трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење исказан у ефективној каматној стопи.

Из наведених разлога, спорна уговорна одредба није ништава у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима и не постоји обавеза тужене на реституцију онога што је од тужиоца примила на име извршења обавезе из те уговорне одредбе, на основу члана 104. став 1. истог Закона. Због тога је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучено као у другом ставу изреке – преиначена другостепена пресуда тако што је одбијена жалба тужиоца и потврђена пресуда првостепеног суда.

Одлука о трошковима поступка, садржана у трећем ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП. Туженој су досуђени трошкови за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, судску таксу за ревизију у износу од 4.920,00 динара и судску таксу за одлуку по ревизији у износу од 7.380,00 динара. Туженој није признато увећање трошкова за састав ревизије за 20% јер њен пуномоћник није пружио доказ – рачун о извршеним услугама, на основу којег је од тужене наплаћен износ овог трошка увећан за порез на додату вредност, као ни трошкови одговора на жалбу, јер нису били нужни за вођење ове парнице.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић